

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Workshop - Vårdens arkitektur och utemiljö i stadsplanering

Utveckla vårdens miljöer

**FOKUSGRUPP
KOMMUNER**
2019-06-18

Workshopar med SWOT-analys inom ramen för Vårduppdraget

SYFTE

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell vägledning för att utveckla vårdens fysiska miljöer. Syftet är att samla kunskap om hur hög arkitektonisk kvalitet i planering, byggande, inredning, drift och förvaltning av vårdens miljöer kan implementeras. Målgrupp är regioner/landsting, kommuner och berörda privata aktörer. Uppdraget är en del av ett större regeringsuppdrag att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö¹, som fokuserar på gestaltning av vår miljö genom arkitektur, landskapsarkitektur, inredning, konst och design.

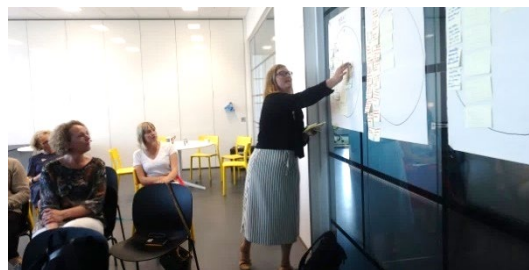
METOD

Inom ramen för vårduppdraget skapar vi ett antal fokusgrupper som långsiktigt knyts till uppdraget för att bidra med kunskap och olika perspektiv in i arbetet. Under 2019 och 2020 anordnar vi en första workshop för varje fokusgrupp där vi inhämtar baskunskap. Vår intention är att under 2020 anordna ytterligare workshopar där fokusgrupperna möter varandra så att kunskaper och erfarenheter korsbefruktar varandra.

Workshoparna dokumenteras i ett bildprotokoll utformat enligt Designdialogmetoden². Den samlade kunskap som workshoparna ger används som underlag i fortsatt nätverksarbete och arbetas in i kommande vägledningar kopplade till uppdraget Vårdens miljöer.

¹ <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2018/04/uppdrag-att-forstarka-arbetet-med-arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/>

² <https://www.chalmers.se/sv/personal/Sidor/peter-frost.aspx>

Bildprotokoll SWOT-analys.

Fokusgrupp kommuner

FOKUSGRUPPER

Följande fokusgrupper är knutna till arbetet:

- Experter vårdarkitektur
- Kommuner – vården i stadsplanering
- Patient- och anhörigorganisationer
- Personalrepresentanter
- Privata aktörer - planering, ägande och förvaltning
- Region – planering, ägande och förvaltning
- Statliga myndigheter

FOKUSGRUPP: KOMMUNER – VÅRDEN I STADSPLANERING

Boverket anordnade den 18 juni 2019 en workshop med kommunrepresentanter för att ta del av gruppens kunskap och erfarenheter om vårdens arkitektur och utemiljö i stadsplaneringen.

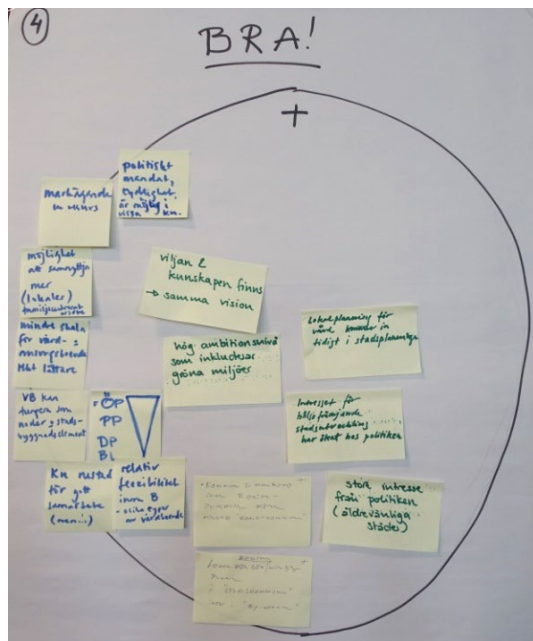
Workshopen bestod av en SWOT-analys³, som besvarades i grupp. Vår SWOT-analys innehöll frågor om vad som är bra och dåligt kopplat till frågor kring hälsa och vårdens miljöer, samt hur deltagarna önskar att det skulle vara i framtiden. Grupperna redovisade för varandra genom att sätta upp post-it lappar på väggen och förklara hur de tänkte.

Bildprotokoll SWOT-analys.

³ <https://sv.wikipedia.org/wiki/SWOT-analys>

Vad fungerar **BRA** i planeringen av världens miljöer i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

+ BRA

POLITISKT MANDAT

Politiskt mandat ger en tydlighet i kommunens frågor.

SAMARBETE

Kommunerna är rustade för bra samarbete såväl internt som med regionen.

SAMUTNYTTJANDE

Samutnyttjande av lokaler öppnar upp möjligheter. Det medför också risker om inte rätt kunskap och förutsättningar finns.

VÅRDBOENDEN SOM NODER

Möjlighet finns idag att använda vårdboenden som noder och stadsbyggnadselement vid nyexploatering.

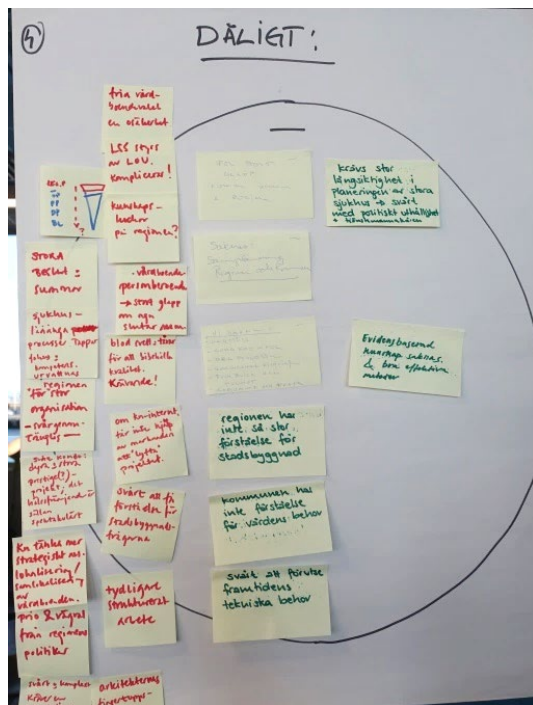
KOMMUNALT MARKÄGANDE EN RESURS

Genom markägande har kommuner bättre möjlighet att påverka.

LOKALPLANERING I TIDIGT SKEDE

Det är bra när lokalplanering för vård kommer in tidigt i stadsutvecklingsprocessen.

Vad fungerar **DÅLIGT** i planeringen av världens miljöer i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- DÅLIGT

STORA BESLUT OCH LÅNGA PROCESSER

Vårdprojekt innebär ofta stora ekonomiska beslut och långa genomförandeprocesser. Det kan leda till att man tappar fokus, kompetens och prutar bort något på vägen.

BRISTANDE POLITISK UTHÅLLIGHET

Det är svårt att få politisk uthållighet och långsiktig gemensam målbild i planeringen och genomförandet av stora vårdprojekt.

BRISTANDE SAMORDNING I KOMMUNER

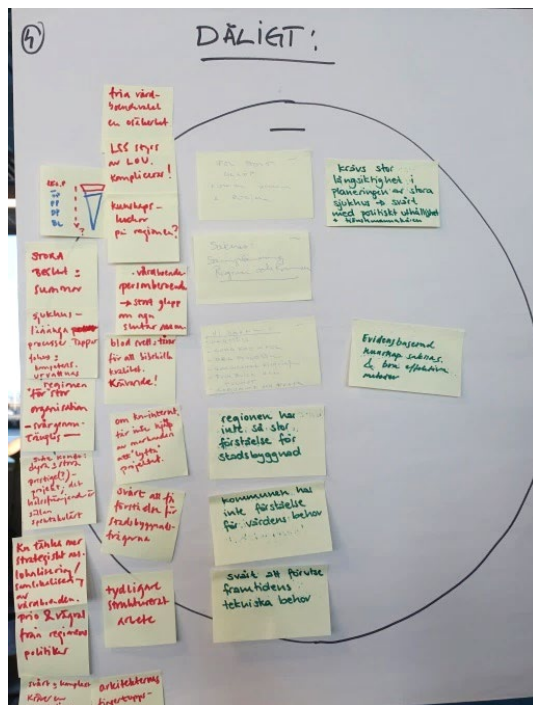
I och med olika stora organisationer och att kommuner är olika organiserade, blir det tydligt vem som äger frågan gentemot regionen.

Kommuner behöver se över förvaltningsgränser och samordnas bättre.

SVÅR KOMBO PRESTIGE OCH HÄLSOFRÄMJANDE

Stora projekt blir lätt prestigeprojekt och hälsofrämjande arkitektur är sällan det spektakulära.

Vad fungerar **DÅLIGT** i planeringen av världens miljöer i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- DÅLIGT

SAKNAS GODA EXEMPEL

Det saknas goda exempel på bra processer och olika lösningar på god vårdarkitektur i både stora och små kommuner.

SAKNAS GEMENSAMMA RIKTLINJER, FAKTA OCH LAGSTÖD

Det saknas en överblick och helhet hur kommuner ska jobba med hälsostراتيجier för planering och utformning.

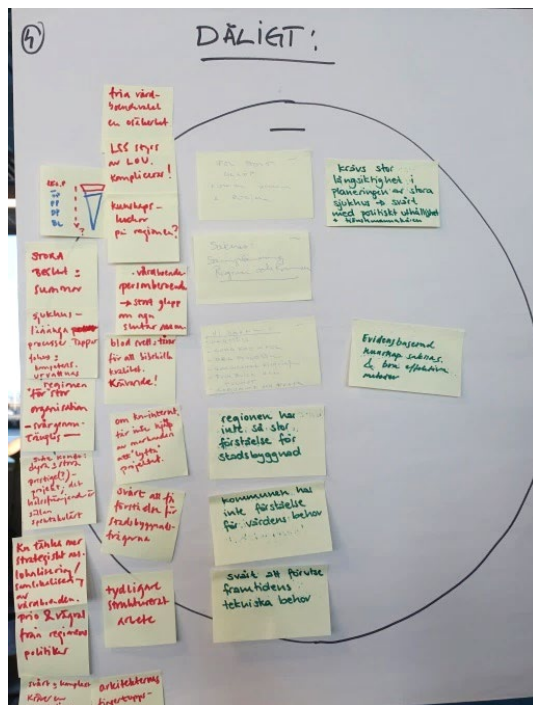
KUNSKAPSLUCKOR

Det saknas kunskap hos regioner och kommuner om världens miljöer kopplat till stadsplanering.

EVIDENSBASERAD KUNSKAP NÅR INTE UT

Kunskap om evidensbaserad gestaltning finns men når inte ut till kommunerna.

Vad fungerar **DÅLIGT** i planeringen av världens miljöer i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- DÅLIGT

STRATEGI KRING VÄRDENS LOKALISERING SAKNAS

Kommuner bör tänka mer strategiskt avseende lokalisering/samlokalisering av världens miljöer. Prioritering och vägval från regionens politiker behövs.

SVÅRT FÖRUTSE FRAMTIDENS BEHOV

Svårt för kommunen att förstå framtidens tekniska behov och förutse hur det kommer påverka vårdmiljön. Befintliga byggnader vs teknikutvecklingen.

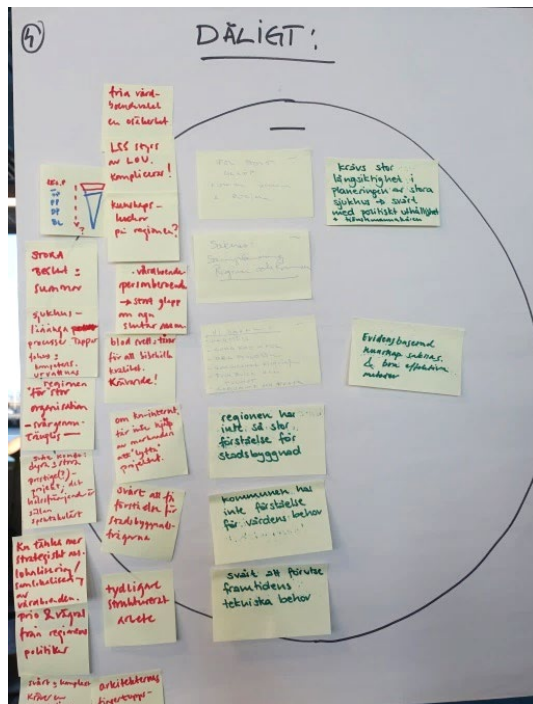
SPECIALISERADE ARKITEKTER SAKNAS

Arkitektkompetens och fingertoppskänsla behövs för att göra bra vårdmiljöer. Det handlar mycket om arkitekters kunskap och inlevelseförmåga i personalens och de boendes behov.

KRÄVANDE ATT GÖRA BRA

Det upplevs som krävande att göra något riktigt bra, och att det krävs blod, svett och tårar för att bibehålla kvaliteten.

Vad fungerar **DÅLIGT** i planeringen av världens miljöer i dag?

Bildprotokoll SWOT-analys.

- DÅLIGT

DÅLIG KOPPLING TILL REGION OCH REGIONPLAN

Det finns ett glapp mellan kommun och region och det saknas samplanering, som kan följa med ner till detaljerna i bygglov.

REGIONEN ÄR SVÄRGENOMTRÄNGLIG

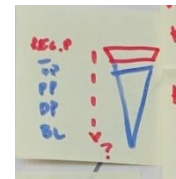
Regionen är en stor och svår genomtränglig organisation.

KOMMUN & REGION BEHÖVER NÄRMA SIG VARANDRA

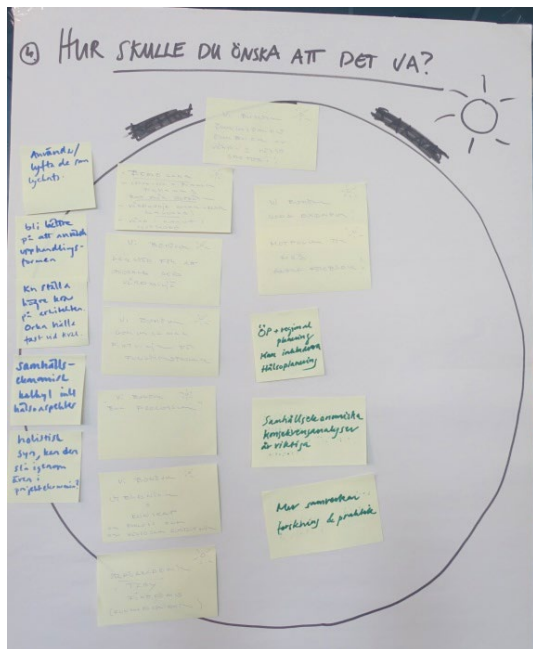
Regionen har inte så stor förståelse för stadsbyggnad, och kommunen har inte så stor förståelse för världens behov. De behöver få större förståelse för varandra.

INTERNA BESTÄLLARE

Det upplevs ibland svårare att få en bra dialog mellan förvaltningarna när kommunen själv är beställare. Ett mer tydligt förhållande och utbyte uppstår mellan extern exploitörs önskemål och stadsbyggnadsfrågor.

Hur når vi den **FRAMTID** vi önskar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* **FRAMTID**

LYFT FRAM DE SOM HAR LYCKATS

Använd, lär av och ta stöd i goda exempel på vårdarkitektur.

BLI BÄTTRE SOM BESTÄLLARE

Bli bättre på att använda upphandlingsformerna. Kommunen måste bli bättre på att ställa höga krav på arkitekter och byggherrar.

KRAV PÅ SAMHÄLLSEKONOMISK KALKYL

Kommunen ska kunna ställa krav på samhällsekonomisk kalkyl som går längre än till projektekonomi, och ser till hälsoeffekterna på lång sikt. Sätt ekonomiskt värde på mjuka kvaliteter. Utgå ifrån en holistisk hälsosyn.

BÄTTRE LAGSTÖD

Bättre lagstöd behövs för att utveckla goda vårdmiljöer och få tyngd i att driva frågor med hälsofokus.

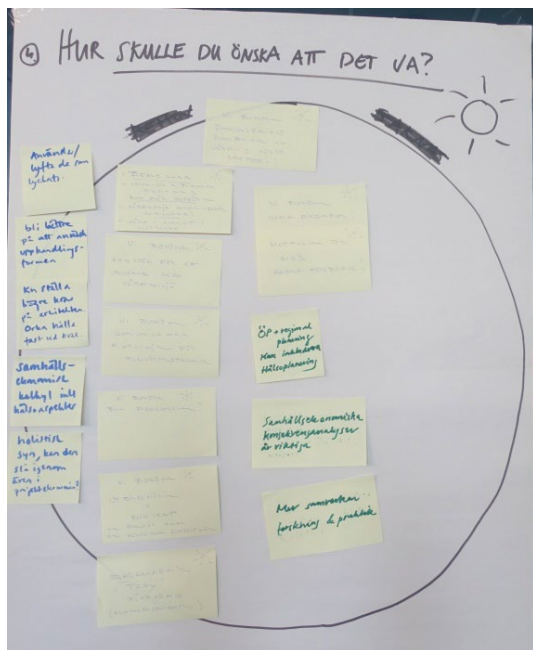
KOMMA BORT FRÅN STUPRÖREN

Lokalansvariga och stadsplanerare bör sitta tillsammans. Det är en fördel att de med brukarfokus jobbar nära de strategiska planerarna.

ARBETA MED HELA VÅRDKEDJAN

En bättre samverkan behövs mellan kommun och region som följer hela vårdkedjan.

Hur når vi den **FRAMTID** vi önskar?

Bildprotokoll SWOT-analys.

* **FRAMTID**

GEMENSAMMA RIKTLINJER

Gemensamma riktlinjer för funktionsprogram behövs, så att man inte behöver göra om hela tiden.

BRA PROCESSER

Förstå processens betydelse och använd den för att komma åt de goda resultaten. Stuprören i organisationerna är nyckeltröskeln.

UTBILDNING OCH KUNSKAP

Utbildning och kunskap om process och hälsosam gestaltning behövs. Ett gott exempel på kunskapsspridning är Täby Stadsbyggnadsakademi.

BÄTTRE ÖVERBLICK

Bättre överblick av vård- och hälsostrategier behövs.

LÅNGSIKTIGHET I PLANERINGEN

En politisk uthållighet och kontinuitet.

HÄLSOPLANERING

Att den översiktliga och regionala planeringen inkluderar hälsoplanering.

SAMVERKAN MELLAN FORSKNING OCH PRAKTIK

Mer samverkan mellan forskning och praktik behövs.

Summering av SWOT-analysen

VILJAN FINNS ATT JOBBA IHOP MED REGIONER

Det finns en stor vilja hos kommuner att jobba ihop med regioner på nya sätt. Det finns även goda möjligheter för kommunens verksamhets- och strategiska planerare att jobba ihop med regionplanerare.

ÖDMJUKA INFÖR ATT FYLLA PÅ SIN KUNSKAPSBANK

Kommunerna ser kunskapsbrister dels hos sig själva och dels hos regionerna. De är ödmjuka inför att mötas förutsättningslöst för att fylla på sin kunskapsbank.

SAMLA FAKTA OCH ARGUMENT PÅ EN PLATS

Kommunerna efterfrågar en plattform där fakta och argument för en hälsosam miljö samlas. En uppgift för Boverket?

FINGERTOPPSKÄNSLA KRÄVS FÖR ATT FÅ IN RÄTT KVALITETER TROTS SAMMA FÖRUTSÄTTNINGAR OCH EKONOMI

Arkitektens kompetens och fingertoppskänsla, samt kunskapen hos aktörerna man samarbetar med, spelar stor roll för vilka kvaliteter den gestaltade livsmiljön får i slutändan.

UTMANING ATT HITTA EN VÄRDEBERÄKNINGSMODELL FÖR DEN SAMHÄLLSEKONOMISKA NYTTAN

Kommunerna önskar en värdeberäkningsmodell som visar ett långsiktigt helhetsperspektiv på samhällsekonomiska vinster och kostnader.

TA FRAM EN EXEMPELSAMLING SOM VISAR OLIKA VÄRDEN

Kommunerna efterfrågar en exempelsamling, som innehåller både projekt, metoder, strategier och argument, som de har nytta av i olika situationer för att utveckla och skapa hälsofrämjande miljöer, samt för att stödja politikens beslut.

DET EFTERFRÅGAS KRAV PÅ GRÖN MILJÖ I BOVERKETS BYGGREGLER

Det behövs argument till varför gröna miljöer är viktigare än kortsiktiga ekonomiska skäl. Kan krav på grön miljö i Boverkets Byggregler vara svaret?

ARKITEKTURPROGRAM SOM STÖD FÖR BESTÄLLAREN

Kommunen måste våga ställa krav på arkitekt och byggherre. Ett arkitekturprogram med krav på hälsosam miljö kan hjälpa den kommunala kravställaren att göra en bättre beställning.

Deltagare

Göteborg stad

Mia Edström, enhetschef översiktsplan

Karlskrona kommun

Anna Steinwandt, planarkitekt

Lunds kommun

Ole Kasimir, planchef

Jenny Lindström, planhandläggare

Malmö stad

Carina Tenngart Ivarsson, enhetschef planavdelningen

Täby kommun

Anna Åshage, landskapsarkitekt, forskare SLU

David Essinger, planarkitekt

Uppsala kommun

Åsa Dahlin, enhetschef översiktlig planering

Lotti Hammar, strateg på fastighetsstaben

Liz Holmquist, strateg på fastighetsstaben

Vellinge kommun

Louise Schepp, lokalstrateg

Rickard Persson, planarkitekt

Maria Koistinen Hellborg, stadsarkitekt

Ängelholm kommun

Carl Fogelklou, planarkitekt

Örebro stad

Peder Hallkvist, stadsarkitekt